

فن بیان

سخن رانی در جمع

فن بیان چیست؟

- رتوریک یا فن خطابه
- ارایه‌ی شفاهی
- سواد ارایه Presentation Literacy
- تفاوت ارایه‌ی شفاهی با ارایه‌ی نوشتاری: فراتر از زبان

هدف سخنرانی در جمع

- من ایده‌ای در ذهن مخاطب ایجاد می‌کنم.

- من

- ایده

- ذهن مخاطب

- ایجاد کردن

ایده

- مهم‌ترین اصل سخن‌رانی:
چیزی با ارزش برای گفتن داشته باشیم.
ویژگی‌های ایده:
  - ارزش‌مند و درست بودن
  - مبتنی بودن بر نگاه و تجربه‌ی شخصی

محور اصلی سخن رانی The Throughline

- ویژگی‌ها:
  - غیرقابل پیش‌بینی باشد.
  - مبتدل و پیش‌پاافتاده نباشد.
  - ارزش طرح داشته باشد.
- کارکرد:
  - مانع پراکنده‌گویی و شلختگی
  - عامل حفظ انسجام

ملزومات تنظيم محور کلی

- شناخت مخاطبان
- تنظيم زمان و میزان مطالب
  - اهمیت و ضرورت حذف مطالب زاید
  - اهمیت و ضرورت عمق کلام

ارتباط

- مقاومت انسانی در برابر تغییر محتوا و مدل ذهنی
- هدف سخنرانی: ایجاد ایده‌ی جدید = تغییر محتوا و مدل ذهنی مخاطب
- نیاز به فعال کردن ایده در ذهن مخاطب = شکستن مقاومت

تکنیک‌های شکستن مقاومت مخاطب

• **روش:** ایجاد ارتباط انسانی و جلب اعتماد

• **راه‌های ایجاد رابطه‌ی انسانی و جلب اعتماد:**

- برقرار کردن ارتباط چشمی و لبخند زدن
- شخصی کردن ماجرا و نشان دادن آسیب‌پذیری خودمان
- شوخ‌طبعی به‌جا و درست
- کنار گذاشتن منیت و خودمحوری
- ماجراگویی، قصه‌گویی
- کنار گذاشتن تفکر قومی-قبیله‌ای (ارایه‌ی دیدگاه جهان‌شمول)

تنظیم محتوای سخن رانی: ۱- تبیین

- ایجاد ایده در ذهن مخاطب = تبیین و توضیح یک مسئله در ذهن او
- تعریف تبیین:
  - اضافه کردن آگاهانه‌ی عناصر جدید به مدل ذهنی آدم‌ها
  - بازآرایی عناصر موجود در ذهن آدم‌ها به شیوه‌ی بهتر
  - ایجاد فهم

تبيين: شيوه‌هاى ايجاد فهم

روش:

- شروع کردن از آن جا که هستیم
- ذره ذره اضافه کردن شناخت جديد با زبان قابل فهم، به کمک استعاره‌ها و مثال‌ها

مکانیسم:

- ايجابى: اين ... است.
- سلبى: اين ... نيست.
- نمونه‌آورى: اين مثل ... است.

تبیین: مصیبت شناخت The Curse of Knowledge

- تعریف: وقتی می‌دانیم، سخت است ندانستن را تصور کنیم.

- راه غلبه: شناخت مخاطبی که نمی‌داند

تبیین: ساختار دادن به سخن رانی

• چهار مبنای اصلی:

○ سخن ران

○ هدف

○ مخاطب

○ بافت

سخن رانی: نمودار درختی

- محور کلی: تنه‌ی درخت
- شاخ و برگ‌ها:
- ماجراها و قصه‌ها
- بسط و گسترش مطالب
- انحراف از موضوع
- توضیحات و شفاف‌سازی‌ها
- تمثیل‌ها و...

نکته‌ی مهم: مخاطب در هر لحظه باید بداند کجای درخت است.

انتخاب زبان مناسب

- در نظر گرفتن چهار مبنای اصلی
اقتناع، ایجاد هیجان و انگیزش، استدلال
- استفاده از سه مکانیسم اصلی ایجاد فهم (ایجابی، سلبی، نمونه‌آوری)

تبيين: اقناع

- قبل از ساختن، بايد كمى تخريب كرد.
- آن طور كه فكر مى كرده ايد، كاملاً درست نيست.
- بيايد بخش هاى نادرست را عوض كنيم.
- يك چيز بهتر بسازيم.
- ضرورت: توجه و اطلاع دهى
- ابزار: استدلال، قصه گويى، مدل كارآگاهى و...

استدلال

- روش رایج: تکیه بر بدیهیات و احکام درست، پیش رفتن مرحله به مرحله، رسیدن به نتیجه‌ی نهایی
- روش برهان خلف: اگر خلاف حرف من درست باشد، نتیجه نادرست و احمقانه می‌شود، پس حرف من درست است.
- مدل کارآگاهی:
  - طرح مسئله‌ی پیچیده
  - پیشنهاد راه حل‌های مختلف
  - بررسی هر کدام از راه حل‌ها و کنار گذاشتن راه حل‌های نادرست
  - رسیدن به راه حل نهایی (ایده‌ی اصلی سخن‌رانی)
- قصه‌گویی

قصه (ماجرا، تمثيل، استعاره)

- محمل مکانیسم سوم ایجاد فهم
- قدرت قصه:
- نشان دادن شکل مفهوم: می فهمیم در مدل ذهنی مان، کجا باید آن را جا بدهیم.
- جادوی قصه: کمک به شکل گیری شناخت و مسیر شناخت
- ایجاد هم دلی
- جلب توجه

معیارهای قصه‌ی خوب

- ساختن شخصیتی که بتوان با او هم‌دلی کرد
- دادن اطلاعات کافی
- پایان دادن قصه با گره‌گشایی مناسب و به‌جا
- داشتن دلیل خوبی برای قصه گفتن
- حقیقی بودن قصه
- نگرفتن نتیجه‌های کلیشه‌ای

تمثیل

-
- تعریف: قصه‌ای که عناصر آن نماینده‌ی چیزی غیر از خودشان هستند (پادشاه و کنیزک مولوی)
  - مزایا:
    - سرگرم کردن
    - اطلاع‌رسانی
    - الهام‌بخشی و تأثیرگذاری
  - خطر: منطبق نبودن بر موضوع و گمراه کردن مخاطب

مبنای انتخاب استعاره، تمثیل و قصه

چهار مبنای اصلی سخنرانی:

سخنران

هدف

مخاطب

بافت

تبیین: مکانیسم سلبی

غیر از این که می‌گوییم منظورمان چه چیزی هست

غیر از مثال‌هایی که برای فهم مطلب می‌آوریم و قصه‌هایی که می‌گوییم

یادمان باشد

بگوییم منظورمان چه چیزی **نیست**.